

PROPEDEUSE PROGRAMMA PARTNERSCHAPPEN

HANDLEIDING VOOR WERKPLEKBEGELEIDERS 2025-2026

Versie 1

Oktober 2025

Beste werkplekbegeleider,

In het studiejaar 2025-2026 zijn er belangrijke wijzigingen doorgevoerd in het eerste studiejaar (propedeuse) van de voltijdopleiding. In deze handleiding vind je een toelichting op de werkwijzen en afspraken die voor jou als werkplekbegeleider van belang zijn. Met deze vernieuwde aanpak willen we de samenwerking tussen opleiding en school verder versterken en de student nog beter ondersteunen in zijn professionele ontwikkeling.

De grootste verandering is de overgang naar eJournal. Hiermee verschuiven we van een ontwikkelingsportfolio in Bulb, waarbij de student volledig eigenaar was, naar een hybride portfolio dat door het instituut is ingericht. Dit betekent dat beoordelingsmomenten, feedback en beslissingen over de leeruitkomsten direct in eJournal worden vastgelegd, maar dat er ook ruimte blijft voor de student om eigen initiatieven en leervragen te documenteren.

Tijdens de invoering van het nieuwe programma met leeruitkomsten vorig studiejaar (2024-2025) werd er onderscheid gemaakt welk perspectief (te weten; de werkplekbegeleider, de instituutsopleider of een vakspecialist bijv. dramadocent) welk beoordelingscriterium begeleidde en beoordeelde. In dit studiejaar (2025-2026) is er omwille van het reduceren van complexiteit voor gekozen om de leeruitkomst zelf als uitgangspunt te nemen voor de beoordeling. Elk perspectief kijkt naar de gehele leeruitkomst en gebruikt het gezamenlijke kijkkader als handvat om het oordeel te onderbouwen. Dit zorgt voor een meer samenhangend en transparant beoordelingsproces en maakt de dialoog tussen de verschillende perspectieven eenvoudiger.

Daarnaast is de beoordelingssystematiek aangepast: er wordt gewerkt met één gezamenlijk kijkkader met indicatoren, een verplichte zelfbeoordeling door de student en een zevenpuntsschaal voor de uiteindelijke duiding. Ook is de positie van de werkplekbegeleider in het beoordelingsproces versterkt.

Wij waarderen uw inzet als werkplekbegeleider zeer. U speelt een cruciale rol in de professionele ontwikkeling van onze studenten. Met deze handleiding hopen we u voldoende handvatten te geven om uw rol goed te kunnen vervullen. Uw feedback is welkom, zodat we de handleiding en het programma verder kunnen verbeteren.

Voor vragen kun je terecht bij de schoolopleider of instituutsopleider,

Met vriendelijke groet,
Jaimy Blaney Davidson

INHOUDSOPGAVE

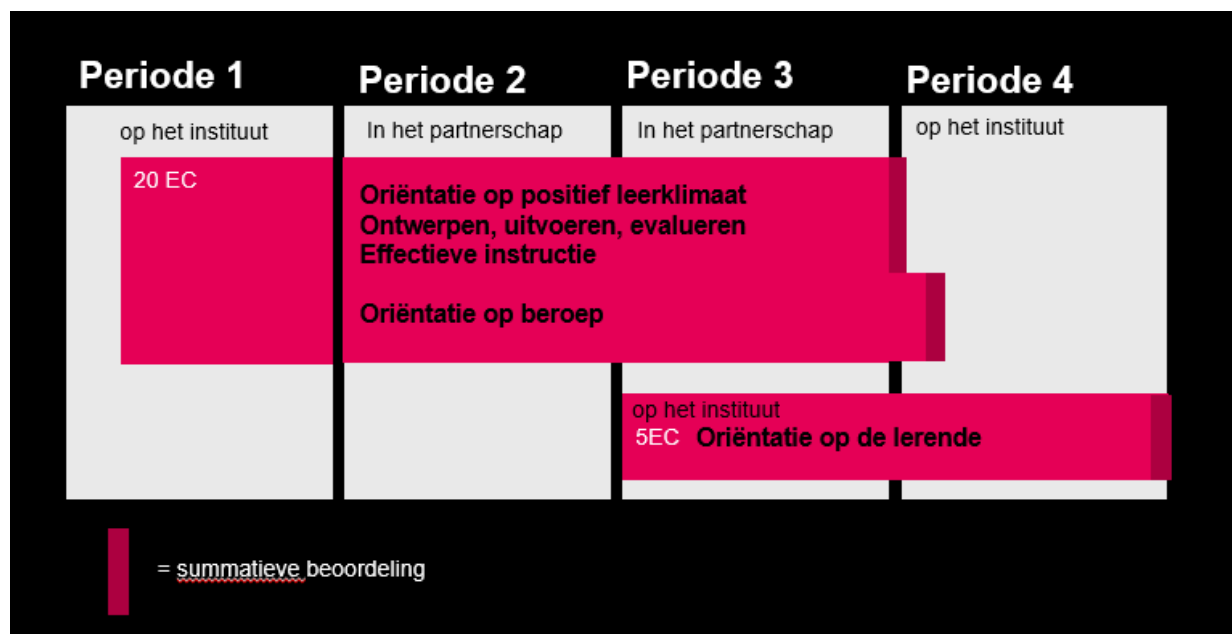
1	DE LEERUITKOMSTEN.....	5
2	ROLLEN EN TAKEN	7
3	BEOORDELEN EN BESLISSSEN	7
4	DE GESPREKKENCYCLUS	9
4.1	Kennismakingsgesprek.....	10
4.2	Startgesprek.....	10
4.3	Tussen het startgesprek en de tussenevaluatie	11
4.4	Tussenevaluatie	11
4.5	Tussen de tussenevaluatie en de eindevaluatie	12
4.6	Eindevaluatie	12
4.7	Portfolio	12
5	RANDVOORWAARDEN	13
6	LEERUITKOMSTEN, KIJKKADERS EN SPECIFIEKE WERKWIJZEN PER LEERUITKOMST	14
6.1	LUK Oriëntatie op het beroep	14
6.2	LUK Onderwijsactiviteit Ontwerpen, uitvoeren en evalueren	16
6.3	LUK oriëntatie op positief leerklimaat	19
6.4	LUK Effectieve instructie.....	21
7	BIJLAGE 1: 7-PUNTSSCHAAL.....	24
8	BIJLAGE 2: TABEL COMPLEXE BEROEPSVAARDIGHEDEN.....	25
9	BIJLAGE 3: OVERZICHT VERPLICHT INHOUDEN IN EJOURNAL	26
10	BIJLAGE 4: BEGRIPPENLIJST	27

1 DE LEERUITKOMSTEN

De student komt naar je school om de volgende leeruitkomsten in de praktijk aan te tonen:

- Oriëntatie op het beroep,
- Oriëntatie op positief leerklimaat,
- Onderwijsactiviteit ontwerpen, uitvoeren en evalueren,
- Effectieve instructie.
- Oriëntatie op de lerende

Periodisering leeruitkomsten

Overzichtstabel leeruitkomsten

Leeruitkomst	Korte omschrijving	Toetsvorm	Rol WPB
Oriëntatie op het Beroep	Student vormt een beeld van het beroep, reflecteert op de eigen geschiktheid en laat professioneel handelen zien	Digitale presentatie (toetsafname door uitvoerders van het programma)	Beoordelen en begeleiden van de LUK
Oriëntatie op positief leerklimaat	Student maakt contact met leerlingen, observeert gericht het groepsproces, durft leiding te nemen	Pitch + gesprek (in de gesprekkencyclus)	Beoordelen en begeleiden van de LUK

	in de klas en reflecteert op zijn pedagogisch handelen.		
Onderwijsactiviteit ontwerpen, uitvoeren, evalueren	Student ontwerpt systematisch één (mini)les, voert deze doelgericht uit en evalueert het gehele proces.	Schriftelijk product + uitvoering	Beoordelen en begeleiden van de LUK
Effectieve instructie	Student past dagelijks instructievaardigheden toe.	Lesvoorbereidingen en handelen in de praktijk (in de gesprekkencyclus)	Beoordelen en begeleiden van de LUK
Oriëntatie op de lerende	Student stemt af op de basisbehoeften en onderzoekt de identiteitsontwikkeling van leerlingen.	Schriftelijk product (niet in de gesprekkencyclus)	Faciliterend

Het kan voorkomen dat je feedback aan de student wilt meegeven die niet goed te plaatsen is in één van de leeruitkomsten. Je mag van de student verwachten dat deze uw feedback ter harte neemt en dit gebruikt om tot ontwikkeling te komen. Dit kun je scharen onder de indicator 'professioneel handelen' van 'oriëntatie op beroep'.

Nieuw dit studiejaar is de leeruitkomst *Effectieve instructie*. Studenten oefenen vanaf het begin van het werkplekleren met basale didactische vaardigheden, zoals uitleggen en voordoen. Zij leveren hiervoor minimaal vier voorbereidingen aan in eJournal, voorzien van feedback van u of een collega. De leeruitkomst *Onderwijsactiviteit ontwerpen, uitvoeren en evalueren* blijft gericht op het systematisch ontwerpen en uitvoeren van een onderwijsactiviteit volgens een stappenplan. Deze wordt doorgaans later in de stage uitgevoerd.

Verschil tussen *Onderwijsactiviteit ontwerpen, uitvoeren en evalueren* en *Effectieve instructie*

	Onderwijsactiviteit ontwerpen, uitvoeren en evalueren	Effectieve instructie
Focus	Eenmalige ontwerp van een lesactiviteit,	Handelen in de dagelijkse lespraktijk, Continu proces
Ontwikkeling	Eén volledige cyclus van ontwerpen – uitvoeren – evalueren	Repertoire groeit geleidelijk
Omvang	Afgebakende opdracht (1 ontwerp) Eén uitgebreid ontwerp volgens een stappenplan.	Vier keer uitvoering en voorbereiding van een lesactiviteit (niet een les) met betrekking tot instructie (niet <u>directe</u> instructie) en het geven van voorbeelden

2 ROLLEN EN TAKEN

Je begeleidt de student in de dagelijkse praktijk, observeert diens ontwikkeling en geeft feedback in eJournal. Daarnaast lever je een geschreven oordeel op de leeruitkomsten waarin je een beschrijving geeft van welke ontwikkeling je bij de student hebt gezien en wat de student nog kan verbeteren. Dit oordeel leg je per leeruitkomst samen met de duiding op de zevenpuntsschaal vast in eJournal.

3 BEOORDELEN EN BESLISSEN

Er is gekozen voor één gezamenlijk kijkkader (zie hoofdstuk 7) met indicatoren voor alle perspectieven (werkplekbegeleider, drama-opleider, vakopleiding, uitvoerders van het programma). Dit betekent dat je dezelfde taal gebruikt als de andere perspectieven, wat de transparantie en betrouwbaarheid van de beoordeling ten goede komt. Dit in tegenstelling tot de beoordelingscriteria in het formulier van studiejaar 2024-2025 waarbij ieder perspectief een ander beoordelingscriterium van de leeruitkomst beoordeelde.

De beoordeling bestaat uit twee onderdelen: een geschreven oordeel en de duiding op de zevenpuntsschaal. Het geschreven oordeel staat centraal en geeft een rijk beeld van de ontwikkeling van de student. De zevenpuntsschaal maakt zichtbaar in welke fase de student zich bevindt: in ontwikkeling, op niveau of boven niveau.

Beoordelingsproces

Stap 1: Student maakt zelfbeoordeling in eJournal

Stap 2: Jij en de andere perspectieven (drama-opleider, vakopleiding) geven een geschreven oordeel en vullen de 7-puntsschaal in*.

Let op: Komt u uit op een onvoldoende, goed of excellent (boven niveau)? Neem dan eerst contact op met de uitvoerder van de HAN vóórdat je het oordeel met de student deelt. Grote verschillen tussen oordelen kunnen spanning veroorzaken.

Stap 3: De examinerator (uitvoerder van de HAN) weegt oordelen, start dialoog bij grote verschillen.

Stap 4: Het besluit wordt vastgelegd in eJournal en teruggekoppeld aan student.

**De examinerator gebruikt de schalen om de oordelen te structureren, maar er worden geen gemiddelden berekend. Alleen bij grote verschillen in niveau-oordeel start een dialoog om tot een gezamenlijk besluit te komen.*

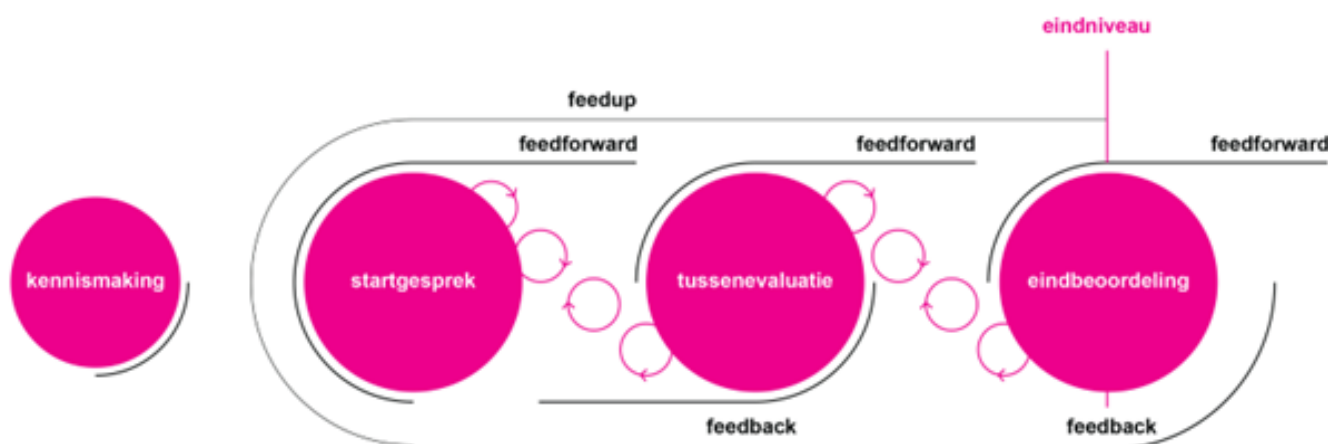
4 DE GESPREKKENCYCLUS

Als werkplekbegeleider speel je een centrale rol in de gesprekkencyclus van de student. Deze cyclus bestaat uit een reeks vaste gesprekken die de rode draad vormen in de begeleiding tijdens de stage. Het doel is om de ontwikkeling van de student zichtbaar te maken, richting te geven en op vaste momenten gezamenlijk te beoordelen hoe de student ervoor staat.

De gesprekken vinden plaats in de driehoek: student - werkplek– instituut. In de praktijk betekent dit dat jij als werkplekbegeleider het perspectief van de school vertegenwoordigt, de student zelf verantwoordelijkheid neemt voor zijn of haar ontwikkeling en dat de instituutsopleider namens de opleiding meekijkt. De rol van het instituut kan ook worden vervuld door de schoolopleider, afhankelijk van de afspraken binnen jouw school.

De cyclus begint met een kennismakingsgesprek, daarna volgt een startgesprek waarin het persoonlijke leerpad van de student wordt afgestemd op de opleidingseisen en de context van jouw school. Tussendoor vinden begeleidingsgesprekken plaats, waarin de student systematisch reflecteert en doelen bijstelt. Halverwege is er een tussenevaluatie, waar de voortgang op de leeruitkomsten centraal staat. De cyclus sluit af met een eindevaluatie, waarin de student laat zien hoe de leeruitkomsten zijn behaald en jij samen met andere begeleiders je oordeel en feedback geeft.

Als werkplekbegeleider ben je bij elk van deze stappen betrokken: je denkt mee, observeert de ontwikkeling van de student en geeft feedback die bijdraagt aan het leerproces. Op enkele momenten (zoals de eindevaluatie) kan jouw rol ook beoordelend zijn.

4.1 Kennismakingsgesprek

Tijdens het kennismakingsgesprek krijgen jij en de andere opleiders een eerste beeld van de student, en krijgt de student een eerste beeld van jullie. Daarnaast worden er praktische afspraken gemaakt in algemene zin.

Denk bijvoorbeeld aan:

- Waarom heb je voor deze opleiding gekozen?
- Welke begeleiding past bij jou?
- Welke dagen ben je aanwezig?
- Aan welke klassen geef je les?
- Welke momenten worden ingepland om te evalueren?
- Welke andere informatie is belangrijk om uit te wisselen?
- Wat moeten begeleiders van je weten?

4.2 Startgesprek

Het startgesprek wordt gevoerd na ongeveer 3 weken. Het is het eerste driehoeksgesprek. Het doel van het gesprek is het maken van het curriculum op maat. Dit wordt gedaan door af te stemmen tussen individuele student, de specifieke context (jouw school) en de opleidingseisen. Het gesprek wordt gevoerd in de driehoek (student, werkplek en instituut). Ook worden beelden uitgewisseld over de leeruitkomsten. Vaker zien we dat het startgesprek gebruikt wordt als coachingsgesprek of om het gesprek te voeren over de professionele identiteit van de student. Dat is niet het doel van het startgesprek.

De student bereidt zich voor op het startgesprek en plaatst de voorbereiding tijdig in eJournal. Deze voorbereiding gebeurt op basis van de onderstaande vragen. De onderstaande vragen zijn ook de gespreksonderwerpen gedurende het gesprek.

- Wat zijn de leeruitkomsten? (kan al voorafgaand aan het gesprek bekeken worden)
- Welke leeruitkomsten zijn voor mij belangrijk, en waarom?
- Welk doel stel ik per leeruitkomst? (gebruik hierbij het kijkkader)
- Wat ga ik doen om daar te komen (leeractiviteiten)?
- Wanneer zijn we tevreden? (Gebruik hierbij de tabel 'complexe beroepsvaardigheden', bijlage 2)

	Student	Werkplekbegeleider	Uitvoerende
Vooraf	Bereidt het gesprek voor en plaats dit in eJournal, doet een feedbackverzoek aan de werkplekbegeleider en uitvoerende.	Bekijkt de voorbereiding van de student.	Instrueert student over het startgesprek en brengt kwaliteitsbesef bij.
Tijdens	De student stemt met de begeleiders af en maakt aantekeningen.	Brengt het perspectief van de school in.	X
Na	Scherpt het oorspronkelijke plan aan op basis van het startgesprek en doet een feedbackverzoek aan de werkplekbegeleider.	Bekijkt of de aanscherping in overeenstemming is met hetgeen besproken in het gesprek.	X

4.3 Tussen het startgesprek en de tussenevaluatie

De weerslag van het gesprek komt in het portfolio. Begeleiders geven eventueel feedback.

Tijdens de begeleidingsgesprekken reflecteert de student systematisch op de leeractiviteiten, stelt nieuwe doelen en zorgt ervoor dat zijn ontwikkeling navolgbaar is in het portfolio.

De student werkt in de praktijk continue aan:

- Handelingsrepertoire uitbreiden
- Experimenteren
- Routines uitbreiden
- Theorie koppelen
- Ontwikkeling zichtbaar maken (o.a. in het portfolio) De eisen vanuit de opleiding zijn per leeruitkomst beschreven in hoofdstuk 7. Partnerschappen kunnen ook eigen toevoegingen doen.

4.4 Tussenevaluatie

In dit tweede driehoeksgesprek wordt besproken waar de student staat in de ontwikkeling op de leeruitkomsten. Doelen worden bijgesteld voor het tweede deel van het leren in de praktijk. Dezelfde systematiek als bij het startgesprek wordt gehanteerd. Dat betekent dat de student zich voorbereidt op de tussenevaluatie, net zoals bij het startgesprek. De student schrijft een zelfreflectie in eJournal en vraagt hiervoor feedback aan de begeleiders. De focus ligt op de LUK 'Oriëntatie op het beroep', 'effectieve instructie' en 'Oriëntatie op positief leerklimaat'.

4.5 Tussen de tussenevaluatie en de eindevaluatie

Dit verloopt op dezelfde manier als tussen het startgesprek en de tussenevaluatie.

4.6 Eindevaluatie

De student bereidt zich wederom voor op dit gesprek. De student schrijft een zelfreflectie waar feedback op wordt gevraagd. Vaak maken studenten een PowerPoint-presentatie, maar dat hoeft niet per se. Tijdens dit officiële gesprek wordt besproken waar de student staat in de ontwikkeling op de leeruitkomsten. De student toont aan op welke wijze de leeruitkomsten behaald zijn en benoemt ontwikkelpunten m.b.t. alle leeruitkomsten. De begeleiders geven feedback en een mondeling oordeel op het functioneren van de student. De student doet ook een beoordelingsverzoek in eJournal per leeruitkomst. Jij vult deze beoordeling in.

Bij de leeruitkomst Oriëntatie op Beroep wordt het oordeel gegeven door meerdere perspectieven.

Let op: Komt u uit op een onvoldoende, goed of excellent (boven niveau)? Neem dan eerst contact op met de uitvoerder van de HAN vóórdat u het oordeel met de student deelt. Deze zal namelijk de verschillende oordelen bij deze leeruitkomsten wegen (zie hoofdstuk 3). De student maakt op basis van de oordelen vanuit de verschillende perspectieven een presentatie over de leeruitkomst 'oriëntatie op beroep'. Deze presentatie vindt plaats op de HAN of online en wordt beoordeeld door de uitvoerder. Hij/zij neemt hierin de feedback en het oordeel van de werkplek mee.

4.7 Portfolio

Vanaf dit studiejaar maken we gebruik van eJournal. eJournal werkt anders dan Bulb.

Bulb functioneerde als een persoonlijk blog of website: de student richt alles zelf in. eJournal wordt door de opleiding ingericht: er is een vaste structuur met opdrachten, formats en beoordelingsmomenten waar de student eigen werk aan toevoegt. Als werkplekbegeleider heb je bij eJournal geen eigen account meer nodig: de student nodigt jou uit. Hoe dit technisch allemaal werkt, wordt [hier](#) (website van Bureau Extern) toegelicht. *Ga naar: [portfolioprogramma's 2025-2026: van Bulb naar eJournal](#)*

Het portfolio ondersteunt zowel de ontwikkeling als de beoordeling van de student. Belangrijk uitgangspunt is dat de student zelf regie houdt over de eigen leerroute. De student stippelt samen met de begeleiders zelf een curriculum op maat uit. De leeruitkomsten staan vast, maar de manier waarop de student aan de leeruitkomsten werkt verschilt per student. De weerslag van die afspraken komt in eJournal te staan. De formats (beoordelingsformat, zelfreflectieformat) die in eJournal klaarstaan, structureren het portfolio.

5 RANDVOORWAARDEN

De duur, periodisering, begeleidingstijd en stagedagen veranderen niet ten opzichte van voorgaande jaren.

Lengte	Twee keer acht weken
Periode	De eerste acht weken van periode 2 (daarna twee weken geen stage in verband met toets- en herkansingsweken) Daarna de eerste acht weken van periode 3
Vorm	Stage in duo's (indien mogelijk) 128 uur: De student is acht uur per dag in de praktijk aanwezig en volgt daarnaast het programma van het partnerschap. Voor de persona Tim is dit niet vrijblijvend. Aanwezigheid is onderdeel van de professionele houding.
Dagen	Het programma bestaat uit ongeveer anderhalve dag per week: op donderdag en vrijdag. Tijdens deze dagen loop je stage (meestal één dag) in de praktijk volgt de student een aanvullend programma, gericht op het aantonen van de vijf leeruitkomsten.
Doel	Het aantonen van de leeruitkomsten: • Oriëntatie op het beroep • Oriëntatie op een positief leerklimaat • Onderwijsactiviteit ontwerpen, uitvoeren en evalueren • Effectieve instructie • Oriëntatie op de lerende
Begeleidingstijd	vijftien uur per student

6 LEERUITKOMSTEN, KIJKKADERS EN SPECIFIEKE WERKWIJZEN PER LEERUITKOMST

6.1 LUK Oriëntatie op het beroep

Je laat zien dat je op onderzoeksmatige wijze (bijvoorbeeld via observaties, interviews en literatuurgebruik) een concreet beeld hebt verkregen van het beroep van leraar op micro-, meso- en macroniveau.

- Micro: je dagelijkse werkzaamheden, rollen en taken als leraar;
- Meso: de organisatie en het onderwijsconcept van de school/scholen;
- Macro: het Nederlandse onderwijsstelsel, actuele thema's en functies van onderwijs.

Je reflecteert vanuit een onderzoekende houding op je eerste beelden en verwachtingen van het beroep in relatie tot wie je zelf bent. Je benoemt op basis daarvan wat je nog wilt leren en waar je kwaliteiten liggen. Je stuurt je eigen leerproces als leraar en stelt je professioneel op. Je drukt je uit in correct en passend Nederlands. Je geeft een onderbouwd antwoord op de vraag "Kan en wil ik leraar worden?"

Professionele houding – knock-out criterium:

De professionele houding van de student is bij deze leeruitkomst een knock-out criterium. Indien er zorgen zijn over de professionele houding van de student, neem contact op met de uitvoerder van het propedeuseprogramma om hierin samen op te trekken richting de student.

Context

Je oriënteert je op het beroep van leraar in een onderwijsorganisatie die aansluit bij de opleiding die je nu volgt.

Kijkkader

Beeld van het beroep

- Je hebt informatie verzameld over wat een leraar dagelijks doet naast lesgeven (lessen voorbereiden, afstemmen met de vakgroep, rapportvergaderingen) en hoe hij verschillende rollen vervult, bijvoorbeeld als mentor.
- Je hebt onderzocht hoe de school is opgebouwd, hoe het onderwijsconcept wordt vormgegeven, de visie en organisatie van de school en hoe dit invloed heeft op de dagelijkse praktijk.
- Je kunt uitleggen hoe het Nederlandse onderwijs is georganiseerd, welke actuele thema's spelen en hoe deze samenhangen met jouw leerproces, opleiding of stageschool.

Reflecterende en onderzoekende houding

- Je kijkt terug op je eigen gedrag en keuzes in een concrete situatie, analyseert wat er gebeurde en wat jouw rol daarin was en gebruikt relevante theorieën of kennisbronnen om ervan te leren.

- Je maakt duidelijk hoe je persoonlijke kenmerken, overtuigingen of ervaringen je beeld van het beroep beïnvloeden.
- Je benoemt waar je sterk in bent en wat je nog wilt of moet ontwikkelen, bijvoorbeeld op basis van feedback van anderen en zelfreflectie.

Professioneel handelen

- Je komt afspraken na, vraagt actief om feedback en verwerkt deze, organiseert je werk zelfstandig en communiceert op een passende en professionele manier.
- Je maakt onderscheid tussen hoofd- en bijzaken, gebruikt bronnen op correcte wijze en hebt een passende woordkeuze en formulering.
- Je spelling, grammatica en interpunctie zijn overwegend foutloos.
- Je stemt je taalgebruik van je tekst of presentatie af op het doel en het publiek.
- Je toont passende variatie in houding, mimiek en stemgebruik en spreekt verstaanbaar.
- Je toont variatie aan in verbale en non-verbale vaardigheden (expressiviteit).
- Je toont een ontwikkeling aan in creativiteit en flexibiliteit.
- Je past doelgerichte leerstrategieën toe, zoals plannen, samenvatten, herhalen of visualiseren. Je reflecteert op het effect daarvan en stelt je aanpak bij als dat nodig is.
- Je bouwt actief aan een positieve relatie met medestudenten, begeleiders en opleiders. Je toont interesse, werkt constructief samen, en draagt bij aan een veilige, respectvolle leeromgeving.
- Je toont aan dat je je blijft inzetten, ook bij tegenslag of als iets niet meteen lukt. Je zoekt actief naar oplossingen en blijft gemotiveerd bij moeilijke taken of feedback.

Kan en wil ik leraar worden?

Je beargumenteert je antwoord op basis van je ervaringen, observaties en zelfonderzoek en gebruikt daarbij naast je zelfreflectie de input vanuit de verschillende plekken waar je leert (drama, vakgroep, programma in het partnerschap en de school).

Werkwijze

De student toont deze leeruitkomst in periode 4 door middel van een (digitale) presentatie over de eigen ontwikkeling, oriëntatie op het beroep en een antwoord op de vraag “kan en wil ik leraar worden?” De presentatie is gebaseerd op de oordelen die de student gekregen heeft vanuit het perspectief van drama, de eigen vakopleiding op de HAN en de werkplekbegeleider. De beslissing over het behalen van deze leeruitkomst ligt bij de uitvoerder van de HAN, feedback en oordeel vanuit de verschillende perspectieven worden hierin meegewogen.

6.2 LUK Onderwijsactiviteit Ontwerpen, uitvoeren en evalueren

Je demonstreert in een begeleide onderwijssituatie dat je afgebakende onderwijsactiviteiten systematisch kunt ontwerpen, uitvoeren en evalueren. Je stemt de doelen en inhoud op elkaar af en sluit aan bij de beginsituatie van de lerenden. Je onderbouwt je onderwijsactiviteit met didactische uitgangspunten. Ook reflecteer je op je eigen didactisch ontwerp en handelen en maak je hierbij gebruik van feedback.

Context

Je ontwikkelt zelfstandig afgebakende onderwijsactiviteiten die je onder begeleiding van een professional uitvoert en evalueert. Je doet dit in de beroepscontext van het PO, VO of MBO.

Kijkkader

Oriëntatie

- Je bereidt je onderwijsactiviteit zorgvuldig voor en voert deze uit zoals gepland, met aandacht voor structuur, inhoud en interactie met leerlingen.
- Je formuleert een concreet leerdoel dat betrekking heeft op de vakinhoud of vaardigheid, en stemt dit af op de voorkennis, ervaringen en context van je leerlingen.

Ontwerpen

- Je onderzoekt en selecteert passende werkvormen, materialen en hulpmiddelen die aansluiten bij het doel en de doelgroep.
- Je onderwijsactiviteit is gebaseerd op een beproefd didactisch model (zoals directe instructie, activerende didactiek, etc.).
- Je kunt uitleggen waarom je voor bepaalde leeractiviteiten, werkvormen en materialen hebt gekozen, en hoe deze passen bij de doelen, de doelgroep en het didactisch model.

Uitvoeren

- Je volgt het voorbereide lesplan zoals je dat ontworpen hebt, inclusief de gekozen leeractiviteiten, materialen en fasering. Je houdt je aan de geplande structuur.

Evalueren

- Je kijkt terug op de uitvoering van je les, benoemt wat goed ging en wat beter kon, en betreft daarbij de feedback van leerlingen en je begeleider.
- Je onderzoekt na afloop van je les of de leerlingen het beoogde leerdoel hebben bereikt, bijvoorbeeld via observaties, gesprekken of opdrachten.

Reflectie op oriëntatie, uitvoeren en evalueren

- Je reflecteert kritisch op je ontwerpkeuzes en jouw rol tijdens de uitvoering, en beschrijft op basis daarvan concrete verbeterpunten voor een volgende keer.

Werkwijze

Stap 1: oriëntatie

De student beschrijft een oriëntatie op de onderwijsactiviteit die hij of zij gaat ontwerpen. Hierin geeft de student in ieder geval aan:

- Een beschrijving van de doelgroep (leeftijd, niveau, aantal, en eventueel aanvullende informatie die de student van de begeleider heeft ontvangen).
- Welke leerdoelen centraal staan in deze les: wat moeten leerlingen kennen en kunnen aan het einde van de les?
- Wat de voorkennis van de leerlingen/studenten is rondom deze leerdoelen.
- Een eerste brainstorm over mogelijke leeractiviteiten en middelen. (De student kan dit eventueel alvast bespreken met werkplekbegeleider.)

Stap 2: ontwerp

De student gaat aan de slag met het ontwerpen van een onderwijsactiviteit op basis van de oriëntatie.

De student ontwerpt deze onderwijsactiviteit op basis van een didactisch model, zoals bijvoorbeeld het directe-instructiemodel (verwijzing naar literatuur).

Daarnaast geeft de student een verantwoording van de gemaakte keuzes, waarbij hij of zij zich baseert op de aangeboden literatuur.

Stap 3 feedback vragen en verwerken

Wanneer de oriëntatie en het ontwerp gereed zijn, vraagt de student feedback aan de begeleider via het feedbackformulier. Op basis van de ontvangen feedback brengt de student verbeteringen aan.

Stap 4: uitvoering

De student voert vervolgens de onderwijsactiviteit uit op de werkplek en vraagt hierbij actief feedback aan de leerlingen/studenten én de begeleider.

Stap 5: evaluatie

De student evalueert de uitvoering van de onderwijsactiviteit. Dit doet de student met behulp van de feedback die is ontvangen van de leerlingen/studenten en de begeleider. De student geeft hiermee antwoord op in ieder geval de volgende vragen:

- In welke mate verliep de onderwijsactiviteit zoals verwacht en gepland? De student licht dit toe per onderdeel van het ontwerp.
- In welke mate zijn de vooraf gestelde doelen van de onderwijsactiviteit behaald? Waar baseert de student dit op?

Stap 6: reflectie

Tot slot reflecteert de student op het eigen handelen in het ontwerpproces én tijdens de uitvoering van de onderwijsactiviteit. De student geeft hiermee antwoord op in ieder geval de volgende vragen:

- Hoe kijkt de student terug op het ontwerpproces?
- Hoe kijkt de student terug op de uitvoering van het ontwerp?
- Wat ging goed en wat kon beter?
- Wat neemt de student mee uit deze ervaring?
- Als de student dit proces opnieuw zou doorlopen, wat zou hij of zij dan anders doen?
- De student legt bij de antwoorden op deze vragen de verbinding naar de theorie.

Begeleiden en beoordelen

De student vraagt begeleiding op het ontwerp aan de werkplekbegeleider. De uitvoerder van de HAN begeleidt de student door de procedure en de stappen. Tijdens het programma in het partnerschap wordt er aandacht besteed aan kwaliteitsbesef.

De student levert in eJournal de uitwerking van stap 1 tot en met stap 6 als één schriftelijk product in. De werkplekbegeleider beoordeelt de gehele leeruitkomst. De uitvoerende van het partnerschap doet een check of deze beoordeling voldoet aan de kwaliteitseisen.

6.3 LUK oriëntatie op positief leerklimaat

Je licht toe welke keuzes je maakt in het contact maken met lerenden en het leidinggeven aan de groep waarmee je bijdraagt aan een veilig en positief leerklimaat. Je observeert processen in de groep en reageert daarop. Je reflecteert op jouw pedagogisch handelen, zodat je inzicht krijgt in jouw pedagogische kwaliteiten en leerpunten.

Context

Je oriënteert je onder supervisie van een ervaren leraar/leerkracht op het leerklimaat in een groep. Je doet dit door te observeren, contact te maken met de lerenden en (onder begeleiding) leiding te geven aan de groep. Je richt je hierbij op een groep lerenden in een onderwijscontext die aansluit bij de opleiding die je nu volgt.

Kijkkader

Contact maken

- Je luistert actief, maakt oogcontact, toont interesse in de leefwereld van je leerlingen en stemt jouw (non)verbale communicatie af op hun behoeften en reacties.

Observeren

- Je observeert gedrag van leerlingen, interpreteert wat het mogelijk betekent (bijv. onrust, vermijding) en kunt verschillende manieren beschrijven waarop je daarop kunt reageren.
- Je maakt gebruik van een observatie-instrument of planmatige aanpak om inzicht te krijgen in hoe leerlingen met elkaar omgaan en hoe groepsdynamiek verloopt.

Leidinggeven aan de groep / klassenmanagement

- Je kent de afspraken binnen de groep en benoemt mogelijkheden hoe de afspraken consequent kunnen worden toegepast.
- Je weet op een passende manier de aandacht van leerlingen te trekken en zorgt ervoor dat zij betrokken blijven bij een onderwijsactiviteit.
- Je benoemt situaties waarin er sprake is van een spanningsveld (bijv. tussen straffen of begeleiden, tussen autonomie geven en sturing bieden) en legt uit hoe dit de sfeer of samenwerking in de groep beïnvloedt.
- Je analyseert hoe jouw houding, mimiek, stemgebruik en lichaamstaal overkomen en welk effect deze hebben op het gedrag en de reacties van leerlingen.

Reflecteren op pedagogisch handelen

- Je blikt gestructureerd terug op een situatie waarin het lastig was om leiding te geven of contact te leggen met leerlingen, en onderzoekt hoe je hebt gehandeld, wat dat opleverde en wat je anders zou kunnen doen.

- Je gebruikt feedback van begeleiders of collega's om te begrijpen waar je sterk in bent en waar je jezelf verder kunt ontwikkelen in het creëren van een positief leerklimaat.

Werkwijze

In de eindevaluatie geeft de student een pitch over de eigen ontwikkeling op deze LUK. Deze pitch wordt gevolgd door een gesprek zoals beschreven in de gesprekkencyclus.

De toetsing van deze leeruitkomst is gebaseerd op het routinematig handelen in de praktijk. Dit wordt beoordeeld door de werkplekbegeleider. De werkplekbegeleider observeert en oordeelt op basis van het kijkkader of de student de leeruitkomst voldoende heeft aangetoond. De examinerator is de uitvoerder van de HAN, deze voert een check uit op betrouwbaarheid en validiteit en zal doorgaans het oordeel van de werkplekbegeleider overnemen. Deze leeruitkomst komt aan bod bij alle onderdelen van de gesprekkencyclus. De student vult eJournal met materialen zoals reflecties, feedback, voorbereidingen, analyses en observaties. Samen met de ervaringen in de praktijk worden deze materialen gebruikt om het oordeel op te baseren.

6.4 LUK Effectieve instructie

Je geeft een duidelijke en gestructureerde instructie. Daarbij heb je aandacht voor de principes uitleggen en voordoen. Je activeert op een doelgerichte en interactieve manier de voorkennis van lerenden, passend bij de bekwaamheid van de groep. Je maakt gebruik van afgebakende lesfasen en uitdagende leerdoelen die gericht zijn op vakinhoud. Tijdens de instructie zet je concrete en betekenisvolle voorbeelden in om je uitleg te ondersteunen en maak je effectief gebruik van passende digitale leermiddelen. Je evalueert of de instructie effectief was, bijvoorbeeld door gebruik te maken van feedback en praktijkresultaten te analyseren. Op basis van kennis uit het kennisdomein bedenkt je alternatieve strategieën en implementeert je verbeteringen waar nodig.

Kijkkader

Structuur in instructie

- Je stelt duidelijke en haalbare leerdoelen op die inhoudelijk relevant zijn voor het vak en aansluiten bij het niveau en de leefwereld van je leerlingen.
- Je bouwt je les logisch op in herkenbare fasen (bijv. introductie, instructie, verwerking, afsluiting) en legt stapsgewijs uit wat leerlingen moeten weten of doen, afgestemd op het leerdoel en de groep.
- Je maakt gebruik van concrete voorbeelden die herkenbaar zijn voor leerlingen, en zet digitale middelen effectief in om je uitleg te verduidelijken of te visualiseren.

Uitleggen en voordoen

- Je geeft stapsgewijze en gestructureerde uitleg, waarbij je hardop verwoordt wat je doet, denkt en waarom.
- Je controleert tussentijds actief of leerlingen je uitleg begrijpen, en past je tempo of herhaalt belangrijke onderdelen indien nodig.
- Je beperkt afleiding tijdens het voordoen en richt de aandacht van leerlingen expliciet op wat relevant is.

Activeren van voorkennis

- Je stelt gerichte vragen of zet interactieve werkvormen in om te achterhalen wat leerlingen al weten of kunnen over het onderwerp.
- Je verbindt nieuwe leerstof expliciet met wat leerlingen al weten, door vergelijkingen te maken, eerdere lessen op te roepen of leerlingen eigen ervaringen te laten inbrengen.

Evaluatie van eigen handelen

- Je vergelijkt leerdoelen met de opbrengsten van je les, verzamelt observaties of resultaten, en gebruikt deze om te beoordelen of je aanpak gewerkt heeft.
- Je analyseert waar je les minder effectief was, benoemt mogelijke oorzaken en formuleert concrete aanpassingen voor een volgende keer.

Werkwijze

De toetsing van deze leeruitkomst is gebaseerd op het routinematig handelen in de praktijk. Dit wordt beoordeeld door de werkplekbegeleider. De examinerator is de uitvoerder van de HAN, deze voert een check uit op betrouwbaarheid en validiteit en zal doorgaans het oordeel van de werkplekbegeleider overnemen. De student bereidt zich zorgvuldig voor op de lesactiviteiten; dit blijkt uit de voorbereiding. De student voegt minimaal vier voorbereidingen van lesdelen over effectieve instructie toe aan eJournal. Deze voorbereidingen worden voorzien van feedback of observaties (met betrekking tot effectief lesgeven) door de werkplekbegeleider of een collega (geen medestudent). Het gaat om lesactiviteiten die bijvoorbeeld betrekking hebben op voordoen, het gebruik van voorbeelden en het geven van uitleg.

Uitvoerders van het programma maken in hun aanbod vaak gebruik van 'doorloopjes'; www.doorloopjes.nl. Doorloopjes zijn gebaseerd op bewezen effectieve onderzoeksmethoden. Het biedt praktische oplossingen voor uitdagingen in het klaslokaal dus voor het gebruik van voorbeelden en geven van uitleg. Per doorloopje is er ook een filmpje dat de student kan bekijken om het ontwerp op te baseren. Ook kan er op de website gebruik gemaakt van een AI-assistent die kan helpen met theoretische onderbouwing voor het ontwerpen van een lesonderdeel. Toegang is gratis, maar je moet je wel eerst registreren. Andere literatuur die uitvoerders gebruiken is de 12 bouwstenen voor effectieve didactiek uit Wijze lessen [Home - Wijze lessen - Open Universiteit](#).

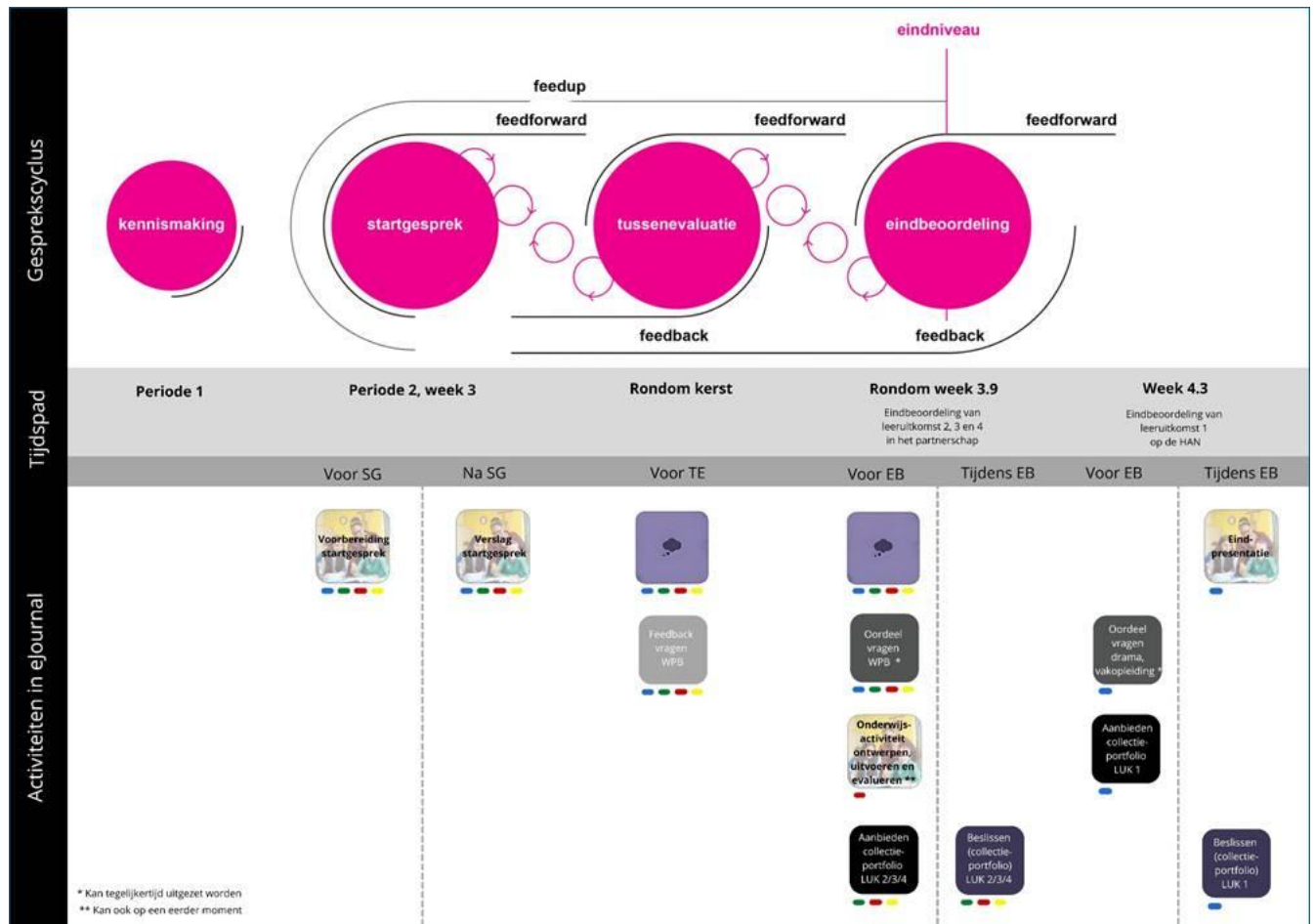
7 BIJLAGE 1: 7-PUNTSSCHAAL

Ontwikkelings- gerichte categorie**	Woordbeoordeling*	Afkorting *	Toelichting / ontwikkelingsgerichte duiding**
In ontwikkeling (nog niet voldoende)	Slecht	S	Geen zichtbare beheersing, inzet en/of begrip ontbreken.
	Ruim onvoldoende	RO	Beperkt zichtbaar. Sluit onvoldoende aan bij de leeruitkomst.
	Onvoldoende	OV	Enkele onderdelen aanwezig, maar er zijn tekortkomingen in consistentie of kwaliteit.
Op niveau	Voldoende	VD	Voldoende beheersing, voldoet aan de basiscriteria.
	Ruim voldoende	RV	Degelijke beheersing, met overtuiging aangetoond.
Boven niveau	Goed	G	Heldere meerwaarde door verdieping en zelfstandigheid.
	Excellent	E	Uitzonderlijk niveau. Overstijgt verwachtingen en inspireert.

8 BIJLAGE 2: TABEL COMPLEXE BEROEPSVAARDIGHEDEN

Dimensie	Beginfase	Groei-fase	Vergevorderde fase
Opbouw van routines	Ontwikkelt incidentele routines met hulp van externe sturing	Werkt routinematig in herkenbare situaties	Past routines flexibel toe in nieuwe of complexe contexten
Overzien van taken	Richt zich op losse handelingen of deeltaken	Verbindt en ordent verschillende taken	Overziet het geheel en maakt strategische afwegingen
Overzien van leerroutes (van anderen)	Volgt bestaande methodes of instructies	Past aanpak aan per individu of groep	Ontwerpt leerprocessen op maat en verbindt deze met bredere kaders
Zelfstandigheid	Handelt onder begeleiding of na instructie	Werkt zelfstandig en stemt af wanneer nodig	Neemt initiatief, begeleidt anderen en ontwikkelt een duidelijke visie
Verantwoordelijkheden buiten het klaslokaal	Richt zich primair op de eigen lespraktijk	Neemt deeltaken op zich binnen de bredere schoolcontext	Neemt actief eigenaarschap in schoolontwikkeling en neemt initiatief
Vertrouwen van collega's	Bouwt vertrouwen op door expliciete begeleiding	Wordt betrouwbaar geacht bij uitvoering van taken	Wordt geraadpleegd, fungeert als klankbord of coach
Verantwoordelijkheid tonen en ervaren	Neemt taken op na toewijzing	Neemt verantwoordelijkheid binnen afgesproken kaders	Positioneert zich als mede-eigenaar van bredere (onderwijs)doelen
Metacognitie	Herkent eigen fouten achteraf en leert daaruit	Reflecteert op het eigen handelen en benoemt oorzaken	Plant, monitort en evalueert eigen handelen systematisch
Onderliggende kennisbasis	Heeft fragmentarisch inzicht in begrippen en methoden	Legt verbanden tussen modellen en kennisgebieden	Integreert diepgaande, toepasbare kennis in handelen
Voorspelbaarheid van context	Functioneert in standaard- of oefensituaties	Reageert adequaat in wisselende situaties	Blijft effectief in onvoorspelbare, complexe situaties
Analytisch vermogen	Herkent fouten of verschillen in de uitvoering	Analyseert samenhang en oorzaken	Doorziet systemen, anticipeert op ontwikkelingen
Evaluatief vermogen	Volgt bestaande kaders zonder eigen afweging	Weegt keuzes op basis van ervaring of kennis	Maakt bewuste afwegingen t.o.v. doelen, waarden en context
Samenwerking en communicatie	Reageert op aanwijzingen, deelt informatie op verzoek	Wisselt actief informatie uit en stemt af met anderen	Bouwt bruggen, faciliteert samenwerking, adresseert spanningen
Professionele identiteit en ethisch handelen	Handelt volgens regels en zoekt bevestiging	Herkent ethische dilemma's en maakt afwegingen	Handelt congruent met waarden, neemt morele verantwoordelijkheid

9 BIJLAGE 3: OVERZICHT VERPLICHTE INHOUDEN IN EJOURNAL

10 BIJLAGE 4: BEGRIPPENLIJST

Iedere onderwijsvernieuwing gaat gepaard met nieuw jargon. Deze handleiding vormt daarop geen uitzondering. Hieronder vind je een lijst met terminologie die voor jou van toepassing is.

Leeruitkomst	Leeruitkomsten zijn datgene wat een student moet weten, begrijpen of toepassen na een leerperiode (NVAO, 2015). Dit wordt ook wel afgekort als 'LUK'. Een belangrijk kenmerk van een leeruitkomst is dat het niet meer nodig is om het bijbehorende onderwijsprogramma te volgen om de leeruitkomst aan te tonen. Er zijn meer wegen die naar Rome leiden. De meeste studenten in het eerste jaar van de voltijd zullen in de praktijk gebruik maken van dezelfde set leeruitkomsten. Gaandeweg zal daar meer variatie in ontstaan. De leeruitkomsten zijn voor de studenten de belangrijkste richtlijn zijn waar zij aan moeten voldoen. Wettelijk bestaan de bekwaamheidseisen -en gebieden nog. De bekwaamheidseisen zijn verwerkt in het geheel aan leeruitkomsten. We gebruiken de terminologie niet meer in de communicatie met de student.
Post-propedeuse	Er wordt binnen de lerarenopleidingen geen onderscheid meer gemaakt tussen hoofdfase en eindfase. Deze twee termen zijn samengevoegd tot de term post-propedeuse.
Leren in de praktijk	De student behaalt geen vakken meer maar toont leeruitkomsten aan. De praktijk is een omgeving die de student gebruikt om leeruitkomsten aan te tonen. Daarom bestaat er geen vak of onderwijseenheid 'werkplekleren' meer. De termen 'wpl1, wpl2 (jaar 2 en jaar 3) en wpl3 worden niet meer bedoeld om het 'vak' aan te duiden maar wel om de werkplek-periode aan te duiden. De periodes waarin de student intensief in de praktijk leert zullen voorlopig hetzelfde blijven zoals u dat gewend bent. Voor jaar 1 is dat grofweg de periode november-april.
Indicatoren	Leeruitkomsten bestaan uit dimensies die weer verder gespecificeerd in criteria of indicatoren. Indicatoren zijn concrete signalen of gedragingen die zichtbaar zijn in het werk of gedrag van de student. Deze laten zien in hoeverre onderliggende beoordelingscriteria worden beheerst. De indicatoren helpen beoordelaars om, vanuit hun eigen professionele context, betekenis te geven aan wat de leeruitkomst in de praktijk inhoudt. Niet alle indicatoren zijn altijd relevant of even zwaarwegend: beoordelaars gebruiken die indicatoren die passen bij de context waarin zij de student hebben geobserveerd. Zo kijkt ieder perspectief als het ware door een eigen bril naar de leeruitkomst, met als doel een gezamenlijke, genuanceerde beslissing te nemen.

7-puntsschaal Naast het geschreven oordeel geven de beoordelaars een duiding op basis van een 7-puntsschaal*. Het narratieve oordeel en de duiding op de 7-puntsschaal moeten naar elkaar herleidbaar zijn. De scores op de 7-puntsschaal worden gebruikt als *ondersteunend instrument* om het niveau van de student te structureren, maar zijn niet bedoeld om gemiddelden te berekenen of automatisch tot een oordeel te komen.

Tabel complexe beroepsvaardigheden

De tabel geeft een ontwikkelingsgericht kader om de voortgang in complexe beroepsvaardigheden inzichtelijk te maken. Het model ondersteunt formatieve gesprekken en reflectie en richt zich niet op “halen” of “falen”, maar op het zichtbaar maken van groei, het herkennen van leervragen en het bepalen van passende begeleiding.

De tabel vult de leeruitkomsten aan. Waar leeruitkomsten soms een fijnmazig beeld geven en niet altijd voorzien in een heldere niveaubeschrijving, helpt de tabel om het grotere geheel te zien: de brede ontwikkeling van student naar startbekwaam docent. Op die manier wordt duidelijk hoe de voortgang binnen afzonderlijke leeruitkomsten samenhangt met de professionele groei van de student. Voor de werkplekbegeleider is de tabel een praktisch hulpmiddel, hij biedt taal om observaties te koppelen aan niveau én te verbinden met het bredere professionele groeipad;